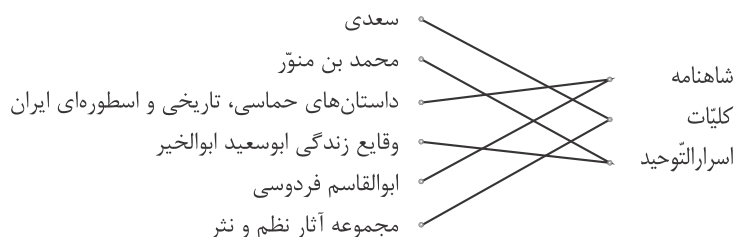

فصل اول

درس اول

۱.

۲. الف) چشم (ب) خورشید

پ) هوشیار کردن - آگاه ساختن (ت) نعمت‌ها

۳. شگفت: عجب شنونده: مستمع جوان: بُرنا

رام: مسخر خوشبختی: سعادت

۴. الف) انسان هیچ‌گاه نمی‌تواند شکرگزار همه نعمت‌های خداوند باشد و سپاسگزاری از خدا آن‌گونه که شایسته اوست ممکن نیست. (ب) درک خداوند برای انسان امکان‌پذیر نیست و او جایگاهی فراتر از فهم انسان دارد.

۵. نیازمند پاسخ

۶. الف) نهار (ب) اقرار

پ) تسبیح (ت) مستمع

ث) تقدیر (ج) الوان

چ) عاجز (ح) جهالت

خ) افسار (د) معرفت

۷. پافشاری: اصرار رهایی: فراغ

قدردان: شکرگزار پست و ذلیل: خوار

سرگشته: حیران

۸.

الف) عقل: عاقل - معقول - تعقل

فهم: فهیم - مفهوم - استفهام

کرم: اکرام - کریم - کرامت

انعام: نعمت - تنعم - متنعم

حیران: متحیر - حیرت - تحیر

عاجز: عجزه - معجزه - عجز

عدد: اعداد - معدود - تعدد

شکر: شاکر - مشکور - تشکر

ب) ابیات ۲، ۳ و ۷ (پ) ابیات ۱ و ۶ (ت) ابیات ۴ و ۵

ث) با توجه به بیت (۳) می‌توان گفت زیاد بودن نعمت‌های خدا آن‌ها را غیرقابل شمارش کرده و انسان را از شکرگزاری آن ناتوان ساخته است.

ج) این عبارت در حقیقت «سپهر گردان» بوده است که معنای آن «آسمان چرخنده» می‌باشد.

۹. خداوند کیوان و گردان سپهر / فروزنده‌ی ماه و ناهید و مهر: مراعات‌نظیر: کیوان - سپهر - ماه - ناهید - مهر

پاسخ نامه فارسی نهم

ستودن نداند کس او را چو هست / میان بندگی را بیایدت بست: جناس: هست - بست
 با مدادی که تفاوت نکند لیل و نهار / خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار: جناس: نهار - بهار
 آفرینش همه تنبیه خداوند دل است / دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار: تکرار: ندارد که ندارد
 خداوند در هر دو مصرع
 دل در هر دو مصرع
 کوه و دریا و درختان همه در تشبیه اند / نه همه مستمعی درک کند این اسرار: تشخیص: تسبیح گفتن کوه و دریا و درختان
 مراعات نظیر: کوه - دریا - درخت
 تا کی آخر چون بنفشه سر غفلت در پیش / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار: تشبیه: تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش
 تشخیص: سر غفلت در پیش داشتن بنفشه
 تضاد: خواب - بیدار

۱۰.

مشبه: حذف شده (تو)	ب	مشبه: غنچه	الف
مشبه به: بنفشه		مشبه به: لبخند	
وجه شبه: سر غفلت در پیش داشتن		وجه شبه: باز شدن	
ادات تشبیه: چو		ادات تشبیه: مثل	

مشبه: انار	←	مشبه: عنب	پ
مشبه به: حقه یا قوت		مشبه به: زر	
وجه شبه: حذف شده (سرخ بودن)		وجه شبه: حذف شده (درخشندگی)	
ادات تشبیه: حذف شده		ادات تشبیه: حذف شده	

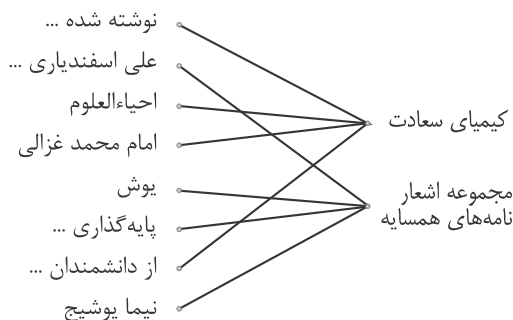
نکته: بعضی وقتها تشبیه در یک ترکیب مضاف و مضاف الیه اتفاق می افتد. مثل همین نمونه هایی که در بیت قبل دیدیم. به این ترکیبها اضافه تشبیه می گوئیم. در اضافه های تشبیه ای ادات تشبیه و وجه شبه حذف می شوند.

مشبه: روناک	ث	مشبه: هر که	ت
مشبه به: بید		مشبه به: نقش	
وجه شبه: به خود لرزیدن		وجه شبه: فکرت نکردن	
ادات تشبیه: مثل		ادات تشبیه: حذف شده	

مشبه: زمستان اردبیل	ج
مشبه به: قطب	
وجه شبه: سرد بودن	
ادات تشبیه: مانند	

درس دوم

۱.

۲. الف) صنع - ساخته - مخلوق

ب) نباتات: گیاهان
پ) جمال: زیبایی
ت) خلوت: تنها
ث) رستنم: رها شدن

۳. الف) زندان
ب) رنگین کمان
پ) تخت پادشاهی
ت) شگفت زده

۴. فرش: بساط
سرگشته: مدهوش
زندان: محبس، حبس
رها شدن: رستن، وارهییدن
اطراف: جوانب
گردش کردن: تماشا

۵. الف) اگر می خواهی چشم و گوشت را در مقابل نشانه های عظمت خدا ببندی هر آن چه می خواهی انجام بده و همین گونه بمان. اما اگر دنبال معرفت و شناخت خدا هستی چشم باز کن و در عظمت خلقت خدا تفکر کن.

ب) بزرگی آفرینش پروردگار در چشم های کوچک انسان نمی گنجد و انسان توانایی درک عظمت آن را ندارد.

۶. نیازمند پاسخ در صفحه ۲۵ کتاب کار موجود است.

۷. قوس غزح ← قوس قزح - بیابان ها و نحرها ← بیابان ها و نهرها - بساط زمین ← بساط زمین - ولاکن ← ولکن - چشم مختصر ← چشم مختصر - غناعت ← قناعت - مدهوش و متپیر ← مدهوش و متحیر - منهنی ← منحنی

۸. الف) بساط: بسیط - انبساط - منبسط
پ) عجایب: عجب - تعجب - عجیب
ث) متحیر: تحیر - حیرت - حیران
نکته: حبسیه ها اشعاری هستند که شعرا در حبس و گرفتاری سروده اند.

۹.

مشبه: زمین	۲	مشبه: عالم	۱
مشبه به: فرش		مشبه به: خانه خدا	
وجه شبه: (گسترده)		وجه شبه: حذف شده	
ادات تشبیه: حذف شده		ادات تشبیه: حذف شده	

پاسخ نامه فارسی نهم

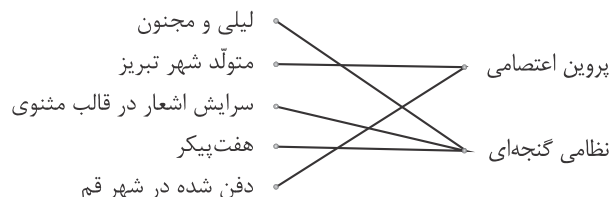
مشبه: چراغ مشبه به: ماه وجه شبه: (نورانی بودن) ادات تشبیه: حذف شده	۴	مشبه: آسمان (حذف شده) مشبه به: سقفی بی ستون وجه شبه: (بدون ستون برافراشته شدن) ادات تشبیه: حذف شده	۳
مشبه: ستارگان مشبه به: قندیل وجه شبه: (نورانی بودن) ادات تشبیه: ندارد.	۶	مشبه: آفتاب مشبه به: شعله وجه شبه: (درخشندگی و گرما) ادات تشبیه: حذف شده	۵

- ۱۰ الف هسته: چشمه
کدام: صفت پرسشی (وابسته پیشین)
نورانی: صفت بیانی (وابسته پسین)
کوهستان: مضاف الیه (وابسته پسین)
عجب: صفت تعجبی (وابسته پیشین)
گردو: مضاف الیه (وابسته پسین)
بلند: صفت بیانی (وابسته پسین)
ملی: صفت بیانی (وابسته پیشین)
فوتبال: مضاف الیه (وابسته پسین)
ایران: مضاف الیه (وابسته پسین)
- ب) هسته: درخت
ت) دو تا گروه اسمی دارد:
- الف هسته: سال
چند: صفت مبهم (وابسته پیشین)
پیش: صفت بیانی (وابسته پسین)
این: صفت اشاره (وابسته پیشین)
عجیب: صفت بیانی (وابسته پسین)
- پ) هسته: تیم
- ث) هسته: آدم

فصل دوم

درس سوم

۱.

- ۲ الف) پندار: غرور و خودپسندی
ب) بصیرت: حقیقت بین - روشن بین
ث) متاع: کالا - جنس
ب) بی‌هیا هو: بی‌سرو صدا
ت) حاجت: نیاز
۶- یک بار - یک دفعه

۳. نیازمند پاسخ در صفحه ۳۱ کتاب کار وجود است.

۴. دریقا ← دریغا - قنیمت ← غنیمت - مطاع ← متاع

پاسخ نامه فارسی نهم

۵. * یادآوری: وقتی جمله‌ای را می‌گوییم و منظورمان معنی کلمه به کلمه جمله نیست، از آرایه کنایه استفاده کرده‌ایم. مثلاً وقتی می‌گوییم «هر که بامش بیش برفش بیشتر» منظورمان بارش برف بر پشت‌بام خانه کسی نیست و به ظرفیت هرکس اشاره داریم. در این بیت نیز «چو در هست، حاجت به دیوار نیست» کنایه است و به انجام هر کار از مسیر درست اشاره دارد.
۶. الف) اگر کسی عیب‌هایت را گفت، او را سرزنش نکن و خودت را اصلاح کن. این بیت ما را به نقدپذیری توصیه می‌کند.
ب) هر موفقیت بزرگی از کارهای کوچک به ثمر نشسته است و هیچ انسانی از ابتدا در آن جایگاهی که دوست دارد، نیست. این بیت ما را به صبر و استقامت در مسیر موفقیت توصیه می‌کند.

۷. الف) جواب: هیچ‌کس ← پاسخ مشخص و منفی ← پرسش انکاری
ب) جواب: خدا ← پاسخ مشخص و نامنفی ← پرسش تأکیدی
پ) جواب: نامشخص ← پرسش معمولی و عادی
ت) جواب: چنین کسی وجود ندارد ← پاسخ مشخص و منفی ← پرسش انکاری

مشبه: جوانی	مشبه: جوانی
متاع جوانی	مشبه‌به: متاع
مشبه: دل	آینه دل
مشبه‌به: آینه	

۹. قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود.
۱۰. الف) بصیرت: بصیر - بصر - ابصار - مبصر
پ) تولد: ولادت - مولود - ولد - تولید
- ب) حقیقت: حق - احقاق - تحقیق - استحقاق
ت) نقد: انتقاد - منتقد - نقاد

درس چهارم

۱. اثر بزرگ او مثنوی معنوی است.
سیرالعباد الی المعاد کتاب اوست.
بوستان و گلستان دو اثر مهم او هستند.
آرامگاه او در شهر قونیه است.
یک کتاب به نظم و یک کتاب به نثر و نظم دارد.
۲. نیازمند پاسخ در صفحه ۳۶ کتاب کار موجود است.
۳. الف) مصاعب: گرفتاری‌ها - اتفاق‌های ناگوار
پ) منش: رفتار - کردار
ث) نبوت: پیامبری
- ب) ادعای دروغین
ت) لاف: راه و روش
ت) عامل: سبب - دلیل - باعث
۴. طبیعت ← سرشت و ذات
هم‌نشینی با آدم‌های بد اگر موجب اثر پذیرفتن از آن‌ها نشود هم، باعث بدنامی انسان و اتهام به همراهی با بدان است.
۵. هم‌نشینی: صحبت
لباس: جامه
اشتیاق: ذوق
خوشبختی: خوشحالی
رضایت: خرسندی
صبور: شکيبا
۶. شبکه ارتباطی ← شبکه ارتباطی - مساحت ← مصاحبت - نمایش محییج ← نمایش مهییج - مصاعب ← مصائب - نیکوخال ← نیکو خصال
۷. شخصیت: شخص - اشخاص - مشخص
متعالی: تعالی - عالی - متعال

پاسخ نامه فارسی نهم

مصاحبت: صحبت - مصاحبه - اصحاب
معلم: تعلیم - علم - معلوم

ب) صفت برتر
ت) صفت برترین

تأثیر: اثر - آثار - متأثر
تصویر: مصوّر - تصاویر - صوّر

۸. الف) صفت برتر
پ) صفت برترین
ث) صفت برتر

۹.

مشبه: مصاحبت با یک دوست شکیبا
مشبه‌به: وزش نسیم دل‌انگیز
وجه‌شبه: زنده ساختن احساس آرامش و سبکی و صفای درون
ادات تشبیه: همچون

۱۰. وزش نسیم دل‌انگیز
وزش: هسته (اولین کلمه‌ای که کسر می‌گیرد)
نسیم: وابسته پسین - مضاف‌الیه
دل‌انگیز: وابسته پسین - صفت بیانی

فصل سوم

درس ششم

۱.

نام نویسنده	نام کتاب
نظامی عروضی	چهار مقاله
عنصرالمعالی کیکاووس	قابوس نامه
خواجه نصیرالدین طوسی	اخلاق ناصری
حنظله باد غیسی	دیوان اشعار

۲. الف) همیشه
ت) گفت‌وگوها
ب) اصل و نسبت - خانواده
ث) صورتی
پ) عدالت - حق
ج) دخالت

۳. جهد: تلاش و کوشش
خیره: بی‌بهره - بی‌فایده
بردیبار: صبور - شکیبا
استراق سمع: دزدانه گوش دادن
گوهری: با اصل و نسب
طالب: خواهان - درخواست‌کننده
سبقت: پیشی گرفتن
متقدم: نفر قبلی - پیشین

۴. نیازمند پاسخ

۵. الف) ویژگی‌های خوب فردی از اصل و نسب خوب داشتن بهتر است.
ب) کسی که پند نمی‌شنود را نصیحت نکن زیرا او خودش ناپود می‌شود.
پ) از محلّی که بدنام است دوری کن.
ت) با دیگران به عدالت رفتار کن تا دیگران هم با تو اینگونه باشند.
ث) به صورتی که به نفر قبلی بر نخورد و به او بی‌احترامی نشود.

پاسخ نامه فارسی نهم

۶. غادر ← قادر
 متغذّم ← متغذّم
 مهاوراتی ← مهاوراتی
 تعن ← طعن
 اصترّاع ← استرّاق

۷. اتهام: متهم - تهمت
 اقناع: قانع - قناعت
 استماع: مستمع - سمع
 مقطوع: قطع - قاطع
 مقتدر: قادر - قدیر
 طعنه: طعن
 مطالب: طالب - مطلوب
 اصیل: اصل - اصالت
 مجتهد: اجتهاد - جهد

۸. الف) بن مضارع «رفتن»: رو ← دار + یم + می + رو + یم: داریم می‌رویم
 ب) بن مضارع «بُردن»: بر ← می + بر + ی: می‌بری
 پ) بن مضارع «شکستن»: شکن ← ب + شکن + نَد: بشکنند
 ت) بن مضارع «پَردیدن»: پر ← می + پر + م: می‌پریم

۹.

الف) می‌روم: مضارع اخباری ← می + رو + م
 نشانه بن مضارع شناسه
 ب) بماند: مضارع التزامی ← ب + ماند + د
 نشانه بن مضارع شناسه
 پ) دارم می‌خوانم: مضارع مستمر ← دار + م + می + خوان + م
 فعل کمکی شناسه نشانه بن مضارع شناسه
 ت) گویی = می‌گویی: مضارع اخباری ← می + گو + ی
 نشانه بن مضارع شناسه

درس هفتم

- ۱- انتقادی بودن: حافظ از همه تباهی‌های روزگارش انتقاد می‌کند.
- ۲- طنز ظریف و کارساز: برای آن‌که انتقادش به طعن و لعن و هجو شبیه نشود، آن‌ها را با طنز می‌آمیزد و دل‌پذیر می‌کند.
۲. نیازمند به پاسخ در صفحه ۵۳ کتاب کار انجام شده.

۳. گم گشته: مفقود
 واقف: آگاه
 تنهایی: خلوت
 احزان: غم و غصّه
 بنیاد: پایه و اساس
 آشفته: شوریده

۴. این بیت انسان را به تحمل سختی‌ها و ناامید نشدن در مسیر رسیدن به اهداف بزرگ توصیه می‌کند.
۵. اواطف ← عواطف - حجو ← هجو - داعما ← دایما - واغف ← واقف - مقیلان ← مغیلان - خوار بیابان ← خار بیابان
 احزان: حزن - محزون - حزین
 شوق: اشتیاق - مشوق - تشویق
 بعید: بُعد - ابعاد - تبعید
 واقف: وقوف - وقف - توقیف
 دور: دایر - دایره - ادوار - مدوّر
 مقصد: قاصد - مقصود - قصد
 درس: تدریس - دروس - مدرس - مدرسه
 غیب: غایب - غیبت - غیاب

۷.

مشبه: اشک	باران اشک	مشبه: فنا	سیل فنا
مشبه‌به: باران		مشبه‌به: سیل	

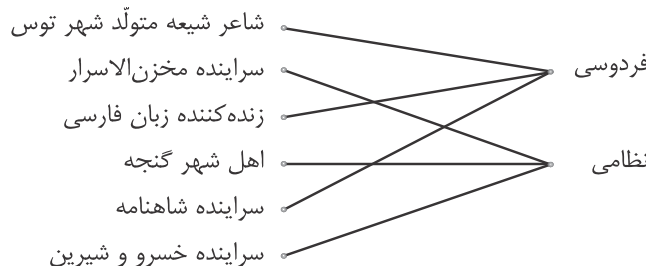
۸. گلستان ← گلستان‌ها
 پیروان ← پیرو
 پایان ← پایان‌ها
 آزادگان ← آزاده
 دودمان ← دودمان‌ها
 کشتیبان ← کشتیبان‌ها
 ارمغان ← ارمغان‌ها
 همگان ← همه

پاسخ نامه فارسی نهم

۹. بیت ۱: تلمیح به داستان حضرت یوسف (ع)
 بیت ۲: ای دل! تشخیص دارد
 بیت ۳: ای دل! تشخیص دارد
 سیل - توفان - نوح - کشتیبان مراعات نظیر دارد
 تلمیح دارد به داستان حضرت نوح
 بیت‌ها: «حافظ» تخلص خواجه شمس‌الدین محمد شیرازی است.

درس هشتم

۱.

۲. نیازمند به پاسخ در صفحه ۵۹ کتاب کار آمده است.

۳. باشندگان: ساکنان - حاضران - اهالی
 کنام: لانه حیوانات وحشی
 پویه: دویدن - جست‌وجو
 واقعه: حادثه - اتفاق
 بی‌شکیب: بدون صبر
 همزادگان: هم‌سن و سال‌ها
 بی: ته
 عاقبت‌اندیش: آینده‌نگر

۴. همزاده‌گان ← همزادگان - حادثه ← دریق ← دریغ - عاشوری ← آشوری

۵. تهمت: اتهام - متهم
 حال: احوال - محول - تحویل
 حس: احساس - حواس - محسوس
 واقعه: وقوع - وقایع - واقعیت
 شهدا: شهید - شهادت - مشاهده
 مشترک: اشتراک - شرک - مشرک - شراکت

۶.

مفرد	جمع
شهید	شهدا
امیر	أمرأ
حاضر	حُضار
فقیه	فقها
امام	ائمه
انبیا	نبی

۷. تضاد
 آشکار ≠ نهان
 بد ≠ نیک

۸. مشبه: راز
 مشبه‌به: روز
 وجه‌شبهه: آشکار شدن

پاسخ نامه فارسی نهم

ادات تشبیه: چو

۹. ۱- متمم   ۲- مُسند   ۳- فاعل
۴- مُسند   ۵- فاعل

۱۰. الف) دوران: هسته
هشت ساله: مضاف‌الیه (وابسته پسین)
دفاع: مضاف‌الیه (وابسته پسین)
مقدس: صفت بیانی (وابسته پسین)

ب) همزیستی: هسته
این: صفت اشاره (وابسته پیشین)
اقوام: مضاف‌الیه (وابسته پسین)
ایرانی: صفت بیانی (وابسته پسین)

پ) سال: هسته
چند: صفت مبهم (وابسته پیشین)
اخیر: صفت بیانی (وابسته پسین)

فصل چهارم

درس نهم

۱. الف) محضر: محل حاضر شدن - محل حضور

ب) طنین: صدا

پ) نقره فام: نقره‌ای - به رنگ نقره

ت) فقیه: دانشمند علوم دینی

۲. فراست = زیرکی   چهره = رخسار   نقره‌فام = سیمگون

۳. الف) تضاد   ب) تضاد   پ) ترادف   ت) ترادف

۴. برخواستن ← برخاستن - المجد ← المهد - محظر ← محضر

۵. مقطع: قاطع - قطع - مقطوع

طلب: طالب - مطلوب - مطلب

تعرض: اعتراض - عرض - عریضه

۶.

بن	شخص	نوع	زمان	فعل
رو	اول شخص مفرد	مستمر	مضارع (حال)	دارم می‌روم
گفت	دوم شخص مفرد	نقلی	ماضی	گفته‌ای
شکست	سوم شخص مفرد	ساده	ماضی	شکست
شنو	دوم شخص جمع	مضارع التزامی	مضارع / امر	بشوید

۷. الف) نشستند   ب) گفته‌ای   پ) بیاوریم

درس دهم

۱. هجوم: حمله   سرکش: عصیانگر   کمند: طناب
غزل: برکناری   سیرت: اخلاق - خلق و خو   داد: عدالت

پاسخ‌نامه فارسی نهم

۲. این عبارت به اتحاد بسیاری از کشورهای دنیا علیه کشور ایران در زمان دفاع مقدس اشاره می‌کند.
۳. منظور آن است که تصویر کودک در چشم تعداد زیادی از سربازان دشمن نقش بست.
۴. غوغا ← غوغا   صلاح ← سلاح   شت ← شط   طل ← تل
۵. ۱- آرایه تشخیص: دف زدن آسمان و کف زدن شط خرمشهر
۲- آرایه جناس: کف و دف با یکدیگر جناس دارند
۶. الف) مشبه: خون
مشبه‌به: یک موج
ب) ادات تشبیه: مثل
وجه‌شبه: خروشان شدن
۷. الف) اشاره به داستان اصحاب کهف که به اذن خداوند چندین سال در یک غار خوابیدند و سگی نیز همراه آنان بود.
ب) اشاره به خارج شدن یوسف از چاه به دست کاروانیان و در نهایت زندانی شدنش توسط دربار مصر.
پ) اشاره به درس نخوانده بودن پیامبر و مکتب نرفته بودن او.
۸. الف) ماضی ساده   ب) ماضی ساده   پ) ماضی نقلی   ت) مضارع التزامی

درس یازدهم

۱. نویسنده این کتاب عطار نیشابوری است و در آن شرح حال بیش از نود تن از عارفان و عابدان تاریخ اسلام آورده شده است.
۲. نیازمند به پاسخ در صفحه ۵۶ کتاب کار آمده است.
۳. زهره: جرئت   صومعه: عبادتگاه   طرار: دزد   مقرّبان: نزدیکان
۴. دوست اول: رابعه   دوست دوم: خداوند
۵. الف) طرار   ب) متفرّق   پ) زهره   ت) جاه
۶. سجده: مسجد - ساجد - سجاده   مخلوق: خالق - خلق - خلقت
مقرّبان: قریب - مقرب - تقرب   عهد: معاهده - عهد - تعهد
- ۷.

مصدر	بن	شخص	ماضی ساده	ماضی نقلی	ماضی استمراری	ماضی مستمر
نشستن	نشست	اول شخص جمع	نشستیم	نشسته‌ایم	می‌نشستیم	داشتیم می‌نشستیم
خوردن	خورد	دوم شخص مفرد	خوردی	خورده‌ای	می‌خوردی	داشتی می‌خوردی
آوردن	آورد	سوم شخص جمع	آوردند	آورده‌اند	می‌آوردند	داشتند می‌آوردند
پوشیدن	پوشید	سوم شخص مفرد	پوشید	پوشیده است	می‌پوشید	داشت می‌پوشید

۸. مشاهده: مشهد   معرفت: معارف   عشاق: عاشق   شهید: شهدا

۹.

	ان	ها	ات
اشتباه		✓	✓
صاحب	✓	✓	
خیال		✓	✓
کریم	✓	✓	
نظر		✓	✓

فصل پنجم

درس دوازدهم

۱. مجد خوافی
۲. رنجور: دردمند - بیمار   رعیت: مردم عادی   توبره: بسته - پُشته   سیما: چهره
۳. به سه دلیل این کار را برای خودم کردم نه تو. اصلاً نترس
۴. الف) خفیر: حقیر   ب) وجج: وجه   پ) غلط املائی ندارد
۵. اعظم: عظیمی - عظیم - معظم   رعایا: رعیت - رعایت - راعی
حفظ: حافظ - محافظ - محفوظ   خادم: خدمت - خدمه - خُدام
۶. بهتر ← صفت برتر
بهترین ← صفت برترین

۷.

عده: هسته	الف) عده حفظ رعیت
حفظ: وابسته پسین ← مضاف‌الیه رعیت: وابسته پسین ← مضاف‌الیه	
خدا: هسته	ب) خدای متعال
متعال: وابسته پسین ← صفت بیانی	
چیز: هسته	پ) پنج چیز مهم
پنج: وابسته پیشین ← صفت شمارشی مهم: وابسته پسین ← صفت بیانی	

۸.

می‌رفتند	←	سوم شخص جمع	←	می‌رفتم
رفته‌ام	←	ماضی نقلی	←	

دارم می‌روم	←	مضارع مستمر	←	می‌رفتم
می‌کاشتم	←	از مصدر کاشتن	←	

می‌رفتم	←	ماضی استمراری	←	می‌رفتم
رفته بودم	←	ماضی بعید	←	

می‌رفتی	←	سوم شخص مفرد	←	می‌رفتم
بروم	←	مضارع التزامی	←	

درس سیزدهم

۱. تنفس صبح - به قول پرستو - آینه های ناگهان
۲. نیازمند به پاسخ در صفحه ۸۶ کتاب کار آمده است.
۳. الف) خرقة: لباس - جامه
پ) رخصت: اجازه
- ب) عیش: سرخوشی - زندگی راحت
ت) نهی: بازداشتن
۴. ایش ← عیش - امر و نحی ← امر و نهی - تراوت ← طراوت
۵. ۱- تضاد: امر و نهی
۲- مراعات نظیر: رویش - طراوت - برگ - باران
۶. ۱- جناس: جان و جهان
۲- واج آرای حرف «ج»: بر جان جهان دوباره جان آمد
۷. ردیف: کرد
قافیه: صبا - ها
واژگان هم قافیه: خدا - دعا - صدا - چرا - هوا و ...
۸. الف) فاعل
ب) مفعول
پ) متمم
۹. الف) دیده بودم ← ماضی بعید
پ) سرآمد ← ماضی ساده
ب) می شناسد ← مضارع اخباری
ت) آمد ← ماضی ساده

درس چهاردهم

۱. نیازمند به پاسخ در صفحه ۹۲ کتاب کار آمده است.
۲. تضرع: التماس
معاصی: گناهان
علیم: دانا
مصیبت: سختی و بلا - گرفتاری
۳. به این مفهوم اشاره دارد که سرانجام دنیا برای همه ی انسان ها چه فقیر و چه ثروتمند یکسان است و در نهایت همه طعم مرگ را می چشند. نه ثروتمند بعد از مرگ از ثروتش بهره ای می برد و نه به فقیر از فقرش رنجی می رسد.
۴. کم - بیش
دولتمند - درویش
۵. مهنت ← محنت - وصل ← وصال - غائل ← قائل
۶. محبت: حب، محبت، محبوب، حبیب
مطیع: اطاعت، مطاع
غافل: غفلت، مغفول
عمل: معمول، عامل، اعمال
۷. الف) دیر - هرگز
پ) امروز - صبح - تهران
ب) کاملاً
ت) به سرعت
۸. دوست و پوست جناس و سجع دارند.
۹. الف) متمم
ب) مفعول
پ) مسند

درس شانزدهم

۱. ویکتور هوگو
بی‌نویان
  ۲. غره: مغرور
ارباب: صاحب اختیار
  ۳. پیام این عبارت آن است که انسان باید پول و مادیات را وسیله رسیدن به اهداف بلندتری بداند نه این که خود آن‌ها هدف او از زندگی باشند.
  ۴. غره: مغرور - غرور
احساس: حس - حواس - محسوس
اعتراض: معترض - عرض - تعرض
اعتماد: معتمد - عماد
  ۵. ساده: دارو - معلم
مرکب: بلندپرواز - آب‌آور - راهرو
مشتق: گلزار - راننده - دانش
  ۶. الف) آواز مرغ سحری
هسته: آواز
وابسته‌های پسین }
ب) احساسی زیبا
مرغ: مضاف‌الیه
سحری: صفت بیانی
- هسته: احساس }
وابسته‌های پسین }
ی: نشانه نکره
زیبا: صفت بیانی

درس هفدهم

۱. آنتوان دوستم اگزوپری
۲. نیاز به پاسخ در صفحه ۱۰۲ کتاب کار انجام شده.
۳. این که پیش از مرگ به فکر انجام اعمال نیک باشیم و کوتاهی نکنیم.
۴. دل و گل
۵. عقبی: عاقبت - عقوبت - عواقب
رزق: رازق - رزاق - ارتزاق
محتاج: احتیاج - حاجت - حوائج
مالک: ملک - املاک - تملک
۶. الف) بگذارم ← مضارع التزامی   ب) بلعیده بود ← ماضی بعید   پ) می‌کشیدم ← ماضی استمراری
۷. هزم ← هضم - ازیمت ← عزیمت - فرغه ← فرقه
- ۸.

ارزشیابی درس ۱

۱. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۰۵ کتاب کار آمده است.
۲. الف) شنونده (ب) ظرف جواهر (پ) رنگارنگ (ت) در اختیار، رام
۳. نیازمند به پاسخ در صفحه ۱۰۵ کتاب کار آمده است.
۴. مشبه: لبخندش
مشبه‌به: امواج دریا
ادات تشبیه: مثل
وجه شبه: درخشیدن
۵. خبر: اخبار – مخبر مستمع: استماع – سمع
سعادت: مسعود – سعید عجز – عجزه
۶. مراعات نظیر (تناسب): کوه – دریا – درخت
تشخیص: ذکر گفتن کوه و دریا و درختان
۷. الف) قفلت ← غفلت (ب) هیران ← حیران
(پ) اغرار ← اقرار (ت) نحار ← نهار

ارزشیابی درس دوم

۱. نیازمند به پاسخ در صفحه ۱۰۷ کتاب کار آمده است.
۲. الف) رنگین کمان (ب) راه رفتن
(پ) اَمّا (ت) تنهایی
۳. اگر می‌خواهی به همین مقدار کم راضی باشی، پس همین‌گونه ادامه بده.
۴. الف) مسند: پروانگان
(ب) مسند: اندیشه و خرد
(پ) مفعول: کشورت متمم: دیگران
۵. الف) هسته ← جمال
وابسته پیشین ← این: صفت اشاره
وابسته پسین ← صورت: مضاف‌الیه
ب) هسته ← حضور
به‌موقع: صفت بیانی
وابسته پسین ← نیرو: مضاف‌الیه
امداد: مضاف‌الیه
پ) هسته ← سال
وابسته پیشین ← همین: صفت اشاره
چند: صفت مبهم
وابسته پسین ← اخیر: صفت بیانی
(ت) هسته ← دیبا
وابسته پسین ← هفت رنگ: صفت بیانی
۶. امام محمد غزالی

پاسخ‌نامه فارسی نهم

۷. نیما یوشیج (علی اسفندیاری)

۸. مشبه: تو

مشبه‌به: مورچه

وجه شبه: غافل بودن از حقایق

ادات تشبیه: چون

۹. مرغ خانگی ← مرغ خانگی - میق ← میغ - نرهای جاری ← نرهای جاری - جواهر و معادن ← جواهر و معادن

ارزشیابی درس سوم

۱. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۰۹ کتاب آمده است.

۲. الف) جنس - کالا (ب) زمان - وقت

۳. غنی: اغنیا (ب) مغتنم: غنیمت

احتیاج: محتاج (ب) صبور: صبر

دوام: مداوم (ب) سعید: مسعود

۴. دیگران زحمت کشیده‌اند و ما بهره‌مند شدیم، پس ما هم کاری کنیم و به دیگران سودی برسانیم.

۵. الف) پروین اعتصامی (ب) سعدالدین وراوینی

۶. پرسش انکاری

۷. الف) انکاری (ب) تأکیدی (ب) تأکیدی

۸. الف) ندارد (ب) متمم: چشم بصیرت - خود

(ب) متمم: راه راست - راه کج (ت) مفعول: حقیقت (را حذف شده)

۹. الف) دریغا (ب) حرص (ب) فرتوتی

ارزشیابی درس چهارم

۱. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۱۱ کتاب کار آمده است.

۲. پرهیز از هم‌نشینی با مردم بدسرشت.

۳. طریقت: راه و روش (ب) طبیعت: ذات و باطن انسان

۴. مصاحبت: هم‌نشینی (ب) شکیبیا: صبور

شوق: جذابیت (ب) مصائب: گرفتاری‌ها

جامه: لباس (ب) نیکان: خوبان

۵. الف) عالی (برترین) (ب) تفضیلی (برتر) (ب) عالی (برترین) (ت) تفضیلی (برتر)

۶. پسین - پیشین

۷. مرزبان‌نامه ← سعدالدین وراوینی

گلستان ← سعدی

مثنوی معنوی ← مولانا

۸. متمم: ظاهرش - باطنش

مفعول: غیب - غیب

۹. شبکه ارتباطی ← شبکه ارتباطی - آسیب‌های مصیر ← آسیب‌های مسیر - مولانا جلال‌الدین ← مولانا جلال‌الدین

ارزشیابی درس ششم

۱. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۱۳ کتاب کار آمده است.
۲. ترقی: پیشرفت
داعیه: انگیزه
استراق سمع: دزدانه گوش دادن
۳. ۱ فعل «است» در انتهای جمله حذف شده است.
۴.

عنصرالمعالی نظامی عروضی خواجه نصیرالدین طوسی	اخلاق ناصری قابوس‌نامه چهارمقاله
۵. الف) دارد می‌نشیند (ب) می‌ستایم (پ) بیوشی (ت) می‌گذرم
۶. اصل: اصالت
نصیحت: ناصح
قانع: قناعت
جمع: اجماع
خاصه: خواص
مشارکت: شرکت
۷. الف) هسته: نصیحت‌گو
وابسته پسین ← خیرخواه: صفت بیانی
دلسوز: صفت بیانی
پ) هسته: سال
وابسته پیشین ← هزار: صفت شمارشی
وابسته پسین ← نوری: صفت بیانی
۸. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۱۴ کتاب کار آمده است.

ارزشیابی درس هفتم

۱. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۱۵ کتاب کار آمده است.
۲. شوق: میل – اشتیاق
سر: راز
منزل: اقامتگاه
شوریده: شیدا
۳. حال: احوال
فنا: فانی
مقصد: قاصد
۴. بیت «ب»
۵. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۱۶ کتاب کار آمده است.
۶. اضافه تشبیهی
مشبه: فنا
مشبه‌به: سیل
۷. ارمغان: ارمغان‌ها
مردان: مردان
زندان: زندان‌ها
درمان: درمان‌ها
۸. الف) واغف ← واقف

پاسخ نامه فارسی نهم

(ب) اهزان ← احزان

(پ) خوار ← خار

ارزشیابی درس هشتم

۱. نیازمند پاسخ در صفحه ۱۱۷ کتاب کار آمده است.

۲. شناسنده: آشکارکننده

جان فشانی: فداکاری

کنام: آشیانه

۳. صورت: صور - تصویر

مقدّس: تقدّس - قدیس

۴. ردیف: کرد

قافیه: خبردار - کار

گرفتار - زار - بیمار و ...

۵. تضاد: پنهان و آشکار

۶.

۷.

هسته: مهر ← وابسته پسین ← رخ: مضاف‌الیه
مادر: مضاف‌الیه

هسته: نفس ← وابسته پسین ← دو سه: صفت شمارشی
همسال: مضاف‌الیه

هسته: مهره ← وابسته پسین ← او: مضاف‌الیه
پشت: مضاف‌الیه

ارزشیابی درس نهم

۱. لوح: دفتر

محضر: محل حضور

۲. فقیه: فقه، فقها، تفقه

مسائل: مسئله، مسائل، سؤال

۳. الف (ترادف - ب) تضاد - پ) تضاد - ت) تناسب

۴.

کاشت ← بن ماضی ← نوشتن

نوشت ← بن ماضی ← نوشت

نوشت ← بن مضارع ← نویسن

کاشت ← بن ماضی ← کاشتن

کار ← بن مضارع ← کار

پاسخ نامه فارسی نهم

۵.

می‌روم	دوم شخص جمع	می‌روید
	مضارع التزامی	بروید
	ماضی نقلی	رفته‌اید
	ماضی ساده	رفتید
	از مصدر دویدن	دویدید

ارزشیابی درس دهم

- الف) بالاتر – فراتر (ب) طناب (پ) محل پرورش (ت) تپه
- دشمن کشور ما را تصاحب خواهد کرد و ما در تاریخ تحقیر شده و بی‌ارزش خواهیم شد.
- عبدالرحمان جامی
- داستان آرش کمانگیر و مشخص شدن مرز ایران زمین با تیر او.
- جست و رست
- طل ← تل ← بقض ← بغض ← غوقا ← غوغا

ارزشیابی درس یازدهم

- نیازمند پاسخ در صفحه ۱۲۱ کتاب کار آمده است.
- مشقت: سختی
متفرق: جدا شده
دایم: همیشه
سیده: زنی بزرگوار از نسل پیامبر
- الف) هسته: نفر
وابسته پیشین ← هفتاد هزار: صفت شمارشی
- ب) هسته: قحطی
وابسته پسین ←
عظیم: صفت بیانی
بصره: مضاف‌الیه
- پ) هسته: چادر
وابسته پیشین ← همان: صفت اشاره
وابسته پسین ← کهنه: صفت بیانی
- الف) می‌شکنند (ب) می‌روی (پ) دارید می‌دوید
- الف) ترآر ← طرآر (ب) سومعه ← صومعه (پ) برخواست ← برخاست

ارزشیابی درس دوازدهم

- ضرورت اتحاد و همبستگی میان مؤمنان را بیان می‌کند و یکپارچگی میان اعضای جامعه را روش درست می‌داند.
- الف) غرور (ب) دلیل (پ) ذلیل و کوچک
- روضه خلد
- تضاد: جوانی ≠ پیری
تندرستی ≠ بیماری
بی‌نیازی ≠ نیازمندی

پاسخ‌نامه فارسی نهم

- آسایش ≠ گرفتاری   زندگی ≠ مرگ
۵. الف) مضارع اخباری   ب) ماضی ساده
۶. رثیت ← رعیت - طوبره ← توبره

ت) ماضی بعید

پ) ماضی التزامی

ارزشیابی درس سیزدهم

- نیازمند پاسخ در صفحه ۱۲۴ کتاب کار آمده است.
- امر: دستور   طراوت: تازگی
سبب: دلیل   عبور: گذر کردن
- عبور: عابر - معبر   منجی: نجات - ناجی
سلطان: سلطه - سلطنت   امر: اوامر - امور
- ردیف: را
قافیه: خواب - اضطراب
جای خالی: عذاب (با توجه به مفهوم بیت)

ارزشیابی درس چهاردهم

- الف) فروتنی   ب) زندگی   پ) آسیب
- دانستن جایگاه و مقام خود در مقابل سایر مخلوقات و ارج نهادن به آن.
- پاسخ این سؤال در قسمت درسنامه آمده است.
- دوبیتی
- قید
- الف) اندوهناک: قید حالت
ب) به شدت: قید حالت

ارزشیابی درس شانزدهم

- نیازمند پاسخ در صفحه ۱۲۶ کتاب کار آمده است.
- عشق: عاشق - معشوق
جریان: جاری - مجاری - ماجرا
- گلدان ← مرکب   درخت ← ساده
شمعدان ← مشتق   سخنران ← مرکب
دونده ← مشتق   میز ← ساده
- مسند: امیدوار - آوای دل‌انگیز زندگی
متمم: پرنده‌ای
مفعول: دانه
- فردا: قید زمان
پس فردا: قید زمان
نکته: آزرده و شادمان در این جمله مسند هستند.

ارزشیابی درس هفدهم

۱. می‌بلعید: قورت می‌داد
آذرخش: صاعقه
۲. تصور: تصویر - تصاویر
تعمیر: عمارت - عمران
۳. نیازمند پاسخ
۴. گلستان: نظم و نثر
بوستان: نظم

۵.

مفرد	ادب	فکر	شهید	سر	عامل	مدرسه
جمع	آداب	افکار	شهادا	اسرار	عوامل	مدارس

آزمون جامع (۱)

۱. ۱- چه کسی می‌تواند میوه‌های رنگین از چوب پدید آورد و از خار گل صد برگ تولید کند؟
۲- فرش آن زمین است اما یک سقف بی‌ستون دارد (آسمان) که شگفت‌انگیزتر است.
۳- بدان که انسان بی‌فضیلت همیشه بی‌فایده است مثل خار مغیلاں که حجم دارد و سایه ندارد.
۴- اگر قصاب پوست مرا هم از تنم بکند، دل و جانم از محبوب جدا نمی‌شود.
۲. ۱- رابعه
۲- خداوند
۳. ۳- طرّار: دزد
نهی: بازداشتن
۴- الف) تشخیص: دهان تانک / چشم دوختن خرمشهر
ب) جناس: می‌دوخت - می‌سوخت
۵. ۱- انکاری
۲- تاکیدی
۳- انکاری
۴- معمولی
۶. مشبه: دم طاوس
مشبه‌به: چتر
وجه شبه: گشوده شدن
ادات تشبیه: مانند
۷. ؟

۸. ۱- دریغ: مسند ویران: مسند
۲- امروز: قید آزادی: متمم
۳- به سختی: قید زمین: متمم
۹. ۱- ذاکر - تذکر
۲- حاضر - حضور
۱۰. ۱- هضم
۲- ظاهر
۱۱. ۱- سعدی
۳- سعدالدین وراوینی
۴- امام محمد غزالی
۵- آنتوان دوست اگزوپری
۶- عطار نیشابوری
۷- خواجه نصیرالدین طوسی
- ۴- قاصد - قصد
۳- متفکر - تفکر
۳- مقربان
۴- هجوم

آزمون جامع (۲)

۱. ۱- همین‌که آن پسر قدم در راه گذاشت، دوید و با سر زمین خورد.
- ۲- مگر نمی‌دانی که ایران محل زندگی من است و همه دنیا تحت فرمان من هستند؟
- ۳- اگر گردش روزگار مدتی برخلاف میل ما نبود ناراحت نشو، زیرا وضع دنیا همیشه به یک شکل نیست.
۲. ۱- دور ۲- گستردگی ۳- لانه ۴- هم‌نشینی
۳. این‌که اگر هدف بزرگی داریم، در مسیر رسیدن به آن از سرزنش‌های بدخواهان ناراحت نشویم.
۴. مشبه: تو
مشبه‌به: مورچه
وجه‌شبه: غافل بودن
ادات تشبیه: چون
۵. آرایه تضاد: آشکار ≠ نهان بد ≠ نیک
۶. تخلص، اسم یا لقب شاعر است که در بیت پایانی شعر (معمولاً غزل) آورده می‌شود. سعدی - حافظ - صائب
۷. ۱- نیما یوشیج (علی اسفندیاری) ۲- امام محمد غزالی ۳- اسرارالتوحید
۸. جمله اول: زندگی: متمم - موفق: مسند - است: فعل - فرصت: مفعول - دریابد: فعل
جمله دوم: آرامش آن: متمم - آرامیده‌اند: فعل - آشوبش: متمم - بی‌قرار: مسند - شده‌اند: فعل
۹. صفت اشاره - همین: وابسته پیشین
تیم: هسته
ملی: مضاف‌الیه - وابسته پسین
فوتبال: مضاف‌الیه - وابسته پسین
ایران: مضاف‌الیه - وابسته پسین
۱۰. ۱- می‌رویم ۲- بپوشد
۱۱. ۱- هجو ۲- محاورات - خوض ۳- حرص

آزمون جامع (۳)

۱. ۱- تصویر کودک در صدها هزار چشم افتاد
- ۲- شبی که رابعه به دنیا آمد در خانه پدرش قدری لباس نبود که او را در آن بپوشاند.
- ۳- کاری نکن که گرفتار شوی و دنیا با همه بزرگی‌اش برایت کوچک شود.
- ۴- خدایا مرا با خواری از درگاہت نران که نمی‌توانم جای دیگری را تصور کنم.
۲. انسان به واسطه شغلش به بزرگی و شرافت نمی‌رسد بلکه آن شغل به واسطه انسان ارزش و اعتبار می‌یابد پس در هر کاری باید اخلاق و عدالت را محور قرار داد.
۳. ۱- اجازه ۲- فروتنی - تواضع ۳- نجات دهنده ۴- مسئولیت
۴. ۱- مراعات نظیر (تناسب): رویش - طراوت - برگ - باران
۲- تشخیص: برگ و باران تو را می‌شناسند.
۵. قافیه: جان - می‌کشان ردیف: آمد - آمد
۶. ۱- مستحق - احقاق ۲- محسن - حسن

پاسخ نامه فارسی نهم

۳- شاخص - مشخص	۴- اوقات - موقت
۷. ۱- امروز (قید زمان)	۳- به آرامی (قید حالت)
۸. ۱- ماضی بعید	۲- ماضی التزامی
۳- مضارع اخباری	۴- ماضی مستمر - ماضی ساده
۹. ۱- مرکب	۳- ساده
۴- مشتق	۶- ساده
۱۰. ۱- مفضل	۳- مصیبت
۲- مشتق	
۵- مرکب	
۲- محنت	

قیصر امین پور	بی نوایان
عطار نیشابوری	روضه خلد
ویکتور هوگو	تذکرة الاولیا
مجد خوافی	آینه های ناگهان